

Kipsin peltolevitys tulisi heti ottaa laajaan käyttöön Saaristomeren valuma-alueella

Kipsin levitystä Liedossa syksyllä 2016 (Kuva: Janne Artell)

Peltojen kipsikäsitteillä voitaisiin vähentää vuosittain jopa 300 tonnia maataloudesta Itämereen tulevaa fosforikuormaa. Helsingin yliopiston ja Suomen ympäristökeskuksen tutkijat suosittavat, että kipsin levitys tulisi ottaa keskeiseksi toimenpiteeksi ensi vuonna alkavaan vesiensuojelun tehostamisohjelmaan. Lisäksi kipsi tulisi liittää maatalouden tukijärjestelmän piiriin EU:n tulevalla rahoituskaudella.

– Kipsin levitys kannattaa aloittaa Saaristomeren valuma-alueelta ja edetä sen jälkeen Selkämeren ja Suomenlahden valuma-alueille, sanoo SAVE-hankkeen vetäjä professori Markku Ollikainen Helsingin yliopistosta.

Tutkitusta keinosta tehoa maatalouden vesiensuojeluun

Peltojen kipsikäsitteily on valmis menetelmä otettavaksi laajaan käyttöön. Kipsin vaikutukset, riskit ja toteutuskelpoisuus on selvitetty ympäristöministeriön rahoittamassa SAVE-hankkeessa. Kipsikäsitteily vähentää voimakkaasti eroosiota sekä fosforin ja hiilen huuhtoumaa pelloilta.

Kipsikäsitteily soveltuu noin neljännekselle Suomen peltopinta-alasta. Laaja käyttöönotto leikkaisi fosforikuormitusta Itämereen 300 tonnilla vuosittain. Suomi vastaisi tällöin [Itämeren suojelukomissio HELCOMin](#) toimintaohjelman suosituksiin sekä omiin vesien- ja merenhoidon tavoitteisiinsa fosforipäästöjen vähentämisestä.

– Kipsikäsittely parantaisi merkittävästi erityisesti Saaristomeren rannikkovesien tilaa. Maatalouden ravinnehuuhtouma Saaristomereen on yksi HELCOMin listaamista kohteista, jotka kuormittavat Itämeren eniten. Kipsin avulla tämä kuormitus saataisiin viimein vähenemään, kertoo erikoistutkija Petri Ekholm SYKEstä.

Suosituksat laajasta käyttöönnotosta ja liittämistä tukijärjestelmään

SAVE-hanke ehdottaa seuraavaa viljelijöiden vapaaehtoiseen osallistumiseen perustuvaa toimintamallia:

1. Kipsikäsittelyn toteutus alueellisesti ja ajallisesti porrastaen. Laaja käyttöönotto etenee valuma-alueittain ja levitystä voidaan toteuttaa kullakin alueella usean vuoden aikana. Alueellinen ja ajallinen porrastaminen tuo joustoa kipsin kuljetuksen ja levityksen järjestämiseen.
2. EU:n laajuinen tarjouskilpailu kipsin toimittamisesta tiloille. Kipsi ja sen kuljetus toteutetaan julkisena hankintana. Tarjouskilpailu on kustannustehokkain tapa järjestää kipsin hankinta ja toimittaminen.
3. Kipsikäsittely lisätään maatalouden ei-tuotannollisten investointien korvausten piiriin. Kipsikäsittelyn toteutus on kertainvestointi, joka vähentää kuormitusta noin viiden vuoden ajan.
4. Tukijärjestelmään luodaan ominaisuus kipsin soveltuvuuden tarkistamiseksi. Viljelijä ilmoittaa kipsikäsitteltävät lohkot sähköiseen tukijärjestelmään, joka automaattisesti tarkistaa kipsin soveltuvuuden niille.
5. Kipsikäsittely mukaan vesiensuojelun tehostamisohjelmaan 2019–2021. Vesiensuojelun tehostamisohjelman rahoitus mahdollistaa kipsikäsittelyn toteutuksen koko Saaristomeren valuma-alueella.

Helsingin yliopiston ja Suomen ympäristökeskuksen yhteistä SAVE-hanketta rahoittaa ympäristöministeriö ja se on osa hallituksen kiertotalouden kärkihanketta. Ehdotus pohjautuu Varsinais-Suomessa vuonna 2016 aloitettuun laajaan pilottiin, jonka SAVE toteutti yhteistyössä EU Central Baltic -ohjelman rahoittaman NutriTrade-hankkeen kanssa.

Lisätietoa

Markku Ollikainen, professori, Helsingin yliopisto, p. +358 2941 58065, etunimi.sukunimi@helsinki.fi

Petri Ekholm, erikoistutkija, SYKE, p. +358 2952 51102, etunimi.sukunimi@ymparisto.fi

Eliisa Punttila, projektikoordinaattori, Helsingin yliopisto, p. +358 2941 58061, etunimi.sukunimi@helsinki.fi

Saaristomeren vedenlaadun parantaminen peltojen kipsikäsittelyllä (SAVE)

Hankesivu: <https://blogs.helsinki.fi/save-kipsihanke/>; Facebook: [@savekipsihanke](#); Twitter: [@savekipsihanke](#)